

Klimatkontrakt 2030

Mellan Karlstads kommun och myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.

VERSION 2024

Innehåll

1. Klimatkontrakt 2030	3
2. Syftet med Klimatkontrakt 2030	3
3. Parter	4
4. Gemensamt åtagande	5
4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy	5
4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller	5
4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala	5
5. Kommunens åtaganden	6
5.1 Klimatmål 2030	7
5.2 Klimatfärdplan 2030	16
5.3 Klimatinvesteringsplan 2030	22
6. Myndigheternas gemensamma åtaganden	24
6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning	25
6.2 Samordnande insatser kring finansiering	25
6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ	26
7. Viable Cities åtaganden	26
7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030	26
7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning	27
7.3 Innovation, implementering och skalning	27
7.4 Samordnad finansiering	27
7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer	28
Klimatkontrakt 2030	29
Bilaga 1 – Länkar till dokument	30
Bilaga 2 – Omställningskartan	31

1. Klimatkontrakt 2030

Klimatfrågan är vår tids största utmaning, med effekter på både lokal och global nivå. Dess genomgripande inverkan på vårt samhälle hotar livsvillkor och livskvalitet för både nuvarande och framtida generationer. För att möta denna utmaning krävs att vi rustar våra samhällen för att såväl hantera effekterna av som motverka klimatförändringarna. Detta förutsätter i sin tur att vi utvecklar nya sätt att arbeta och samarbeta på som går över olika delar och mellan olika nivåer av samhället.

Missionen *Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser* innebär att städer ska bibehålla eller öka livskvaliteten för invånarna, samtidigt som de når noll nettoutsläpp av växthusgaser. För att uppfylla missionen behöver alla aktörer i samhället minska sin klimatpåverkan. Det förutsätter i sin tur arbete för rättvis omställning och medborgarnas deltagande, liksom för att stärka det svenska näringslivets konkurrenskraft genom klimatomställningen

Arbetet med missionen är i linje med genomförandet av de globala hållbarhetsmålen i FN:s Agenda 2030, som också är en utgångspunkt för många svenska städers klimat- och hållbarhetsarbete. Agenda 2030 kan betraktas som en genomförandeplan för Parisavtalets åtaganden om klimatomställning. Missionen ligger även i linje med de svenska miljömålen och det klimatpolitiska ramverket med inga nettoutsläpp av växthusgaser i Sverige senast år 2045, samt EU:s målsättning om klimatneutralitet till 2050.

Klimatkontrakt 2030 är vårt gemensamma verktyg för att uppnå denna mission. Det är ett långsiktigt partnerskap mellan städer och staten. Svenska kommuner och samhällen mobiliserar i partnerskap på alla nivåer för snabbare omställning till klimatneutralitet och hållbarhet i Sverige, Europa och världen.

Parterna i Klimatkontrakt 2030 åtar sig att vara föregångare för en bredare och rättvis omställning genom att utveckla en mer ändamålsenlig samhällsstyrning med samverkan mellan aktörer på olika nivåer och i olika samhällssektorer. Gemensamt åstadkommer signerade parter därmed en mobilisering från lokal till internationell nivå och ett systemskifte i riktning mot helhetstänkande och mer nätverksbaserad styrning och ledning.

2. Syftet med Klimatkontrakt 2030

Syftet med Klimatkontrakt 2030 är att påskynda städernas klimatomställning enligt Agenda 2030 och den uppsatta missionen, samtidigt som det förbättrar livskvaliteten och stärker Sveriges konkurrenskraft inom klimatområdet. Att skriva under Klimatkontraktet innebär en högre ambition för hållbar stadsutveckling. Denna

ambition förverkligas genom årliga steg för att främja hållbar stadsutveckling med fokus på rättvis klimatomställning, motståndskraft och social hållbarhet, för att skapa ett gott liv för alla inom planetens resurser.

Arbetet med klimatneutrala och hållbara städer 2030 innebär att signerande parter tillsammans samlar många krafter i samhället för att påskynda omställningen. Processen för Klimatkontrakt 2030 är en katalysator för nya samarbeten mellan kommuner och myndigheter, och stärker förutsättningarna för samverkan med näringsliv, akademi, forskningsinstitut, civilsamhälle och medborgare. Den binder samman olika nivåer inom samhällssystemet genom samverkan och partnerskap från lokal till global nivå.

Klimatkontrakt 2030 integreras i kommunernas och myndigheternas ordinarie arbete. Det fungerar som samlande dokument och process för städers mål, strategier, färdplaner och finansiering, samt identifierar gap i omställningen till klimatneutrala och hållbara städer med livskvalitet i fokus. Klimatkontraktet kan användas i olika sammanhang såsom:

- Överenskommelser med lokala aktörer, exempelvis i lokala klimatkontrakt.
- Dialoger med andra kommuner och på regional nivå; i regionala utvecklingsstrategier (RUS) och regionala tillväxtmedel.
- Underlag för kommunala initiativ med nationell finansiering från Formas, Energimyndigheten, Vinnova, Tillväxtverket, Trafikverket och Naturvårdsverket.
- Europeisk finansiering från Horizon Europe, ERUF, European Urban Initiative, URBACT med flera.
- Kommunens internationella kontakter och strategi i samverkan med näringsliv, akademi och civilsamhälle.

Sammantaget ger Klimatkontrakt 2030 Sverige och svenska städer goda förutsättningar att vara internationella föregångare i städers klimatomställning.

3. Parter

Parter i Klimatkontrakt 2030 är:

- Karlstads kommun
- Myndigheterna: Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (Formas), Naturvårdsverket, Statens Energimyndighet (Energimyndigheten), Tillväxtverket, Trafikverket och Verket för innovationssystem (Vinnova).
- Strategiska innovationsprogrammet Viable Cities¹.

¹ Viable Cities är ett strategiskt innovationsprogram som finansieras av Energimyndigheten, Vinnova och Formas. Programmet har en löptid från 2017 till 2030 och har cirka 130 medlemmar, Värddorganisation är KTH.

4. Gemensamt åtagande

Klimatkontrakt 2030 vilar på ett gemensamt åtagande och partnerskap från signatärerna för att arbeta i riktning mot missionen om klimatneutrala och hållbara städer. Detta inkluderar att utforska nya sätt att styra och leda i samverkan med aktörer i alla delar av och på alla nivåer i samhället.

Arbetet med att utforska, utveckla och implementera nya sätt att arbeta med omställningen sker inom tre övergripande utvecklingsprocesser.

4.1 Governance – fortsatt utveckling av styrning, ledning och policy

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla och förstärka kopplingen till aktörernas ordinarie verksamhets- och budgetprocesser, samt att integrera strategier och processer för digitalisering, social hållbarhet och klimatanpassning med omställningsarbetet.

En central del är att analysera och verka för att hindrande regleringar och styrmodeller åtgärdas, samt att möjligheter till policy som kan accelerera omställningsarbetet utvecklas.

För att klimatomställningen ska vara hållbar ur ett bredare perspektiv eftersträvar parterna insatser som skapar såväl miljömässig, social som ekonomisk nytta samt bidrar till en ökad robusthet och motståndskraft i samhället. Eftersom allas medverkan behövs för att uppfylla missionen är arbetet med den lokala omställningsarenan centralt för gemensam utveckling och lärande.

4.2 Finansiering av insatser och utveckling av nya finansieringsmodeller

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla strukturerna för finansiering av omställningen till klimatneutrala och hållbara städer. Detta innefattar utveckling av klimatinvesteringsplaner för den lokala omställningen, inklusive former för hur olika finansieringskällor från offentliga aktörer på olika förvaltningsnivåer, privata aktörer i näringsliv och civilsamhälle samt europeiska initiativ kan kombineras för att påskynda nödvändiga investeringar. Frågan om hållbar offentlig upphandling för lokal omställning är central och inkluderad i detta.

4.3 Lärande och innovation – att göra, dela och skala

Inom denna process åtar sig parterna att utveckla uppföljning, utvärdering och analys på lokal och nationell nivå i samarbete med europeiska och internationella initiativ för klimatneutrala och hållbara städer.

Processen syftar också till att stärka städernas roll som innovationsnav för omställningen. I detta ingår insatser för att stärka implementering, delning och skalning av lösningar, eftersom innovationer bara är framgångsrika när de tas i bruk och får genomslag i praktiken. Alla signerande aktörer åtar sig att bidra och samskapa på mötesplatser och inom initiativ som Transition Lab Forum, Klimatfrukostar och Glo och sno.

5. Kommunens åtaganden

Karlstads kommun väljer att ingå i partnerskapet kring Klimatneutrala städer 2030 eftersom kommunen avser vara en föregångare i omställningen till klimatneutrala städer och kommuner.

Några av de åtaganden som beräknas ge störst effekt i klimatomställningen, och som planeras för genomförande år 2025, är:

- Utveckling och tydliggörande av hållbarhetsdimensionerna inom ramen för kommunkoncernens styrmodell. Inriktningen är att säkra ett helhetsperspektiv, där de tre hållbarhetsdimensionerna samspelar.
- Genomförande av handlingsplan utifrån Energi- och klimatplanen samt revidering av denna under 2025.
- Arbeta för att säkerställa en rättvis klimatomställning, genom att genomföra analys av hur klimatomställningen påverkar och möjlighet att kunna påverka utifrån olika grupper, med hänsyn till faktorer som kön, etnicitet, inkomst, och geografisk placering.
- Genomförande av åtgärder i planen för digitalisering och innovation med mål om en smart och hållbar stad, i linje med EU:s Twin Transition-strategi. Arbetet innefattar bland annat att öka användningen av AI som stöd i klimatarbetet, utifrån kommuns antagna AI-riktlinje.
- Synkronisera arbete med krisberedskap och klimatåtgärder för att skapa en mer sammanhängande strategi som stärker både klimatmålen och samhällsresiliens.
- Bevaka bolagens införande av hållbarhetsredovisning enligt EU-direktivet CSRD, både för att identifiera delar och strukturer som kan vara relevanta även för förvaltningarnas arbete, samt för att säkerställa att de verktyg som implementeras är i linje med koncernens styrsignaler.
- Genomförande av åtgärder utifrån framtiden kommunikationsstrategi för Karlstads klimatomställning, innefattande bland annat en större publik kommunikationskampanj.

5.1 Klimatmål 2030

Mål och nuläge

Karlstads kommuns styrmodell består av flera delar där vision, budget och strategisk plan, hållbarhetsdimensionerna, styrande dokument och värdegrund är de viktigaste delarna förutom den grundläggande lagstiftningen. Syftet med styrmodellen är att säkerställa att den politiska viljeinriktningen får genomslag i verksamheterna, att skattepengarna hanteras på bästa tänkbara sätt, att visionen och målen uppnås och att god ekonomisk hushållning säkras.

Figur 1: Karlstads kommuns styrmodell.

Styrmodellen är nyligen omarbetad, och den nya styrningen trädde i kraft år 2024. Den nya styrmodellen arbetades fram utifrån tre grundläggande principer:

- Skapa en tydligare struktur som omsätter politikens vilja
- Utveckla gränsöverskridande samverkan i processområden där helhet går före delar
- Utveckla styrning som är baserad på tillit där vi undviker detaljstyrning

Ett viktigt ingångsvärde var också att tydliggöra hållbarhetsdimensionerna som en del i styrningen. Målsättningen med den nya styrmodellen är att ge en än bättre leverans till kommunens medborgare och andra intressenter.

Strategisk plan är en viktig del av styrmodellen. Där återfinns de politiskt beslutade målen, samt den politiska viljeriktningen för kommande budgetperiod. Strategisk plan

för perioden 2025 – 2027 innefattar höga ambitioner avseende miljö och klimat. Det framgår av den politiska viljeriktningen, som också lyfter grön omställning för hållbar tillväxt och fler jobb som ett viktigt fokusområde.

Klimatmålet i kommunens styrmodell

Kommunen har haft ett klimatmål i många år, som succesivt har förtydligats i sin formulering. Enligt strategisk plan för innevarande period lyder målet:

Karlstads kommuns verksamhet ska vara fossilfri år 2026 och det geografiska området Karlstad ska vara klimatneutralt år 2030.

Målet beskrivs närmare i strategisk plan:

”Den gröna omställningen sker här och nu. Vi behöver höja ambitionerna inom miljö- och klimatområdet för att skapa en hållbar kommun. Miljömässig hållbarhet ska vara vägledande i allt vårt arbete. Karlstad ska vara en kommun som är innovativ och använder smarta lösningar för att både arbeta med klimatanpassning och minskad klimatpåverkan. Klimatomställningen ska vara rättvis. Alla i samhället behöver ställa om från fossila bränslen, förändra resvanor och konsumtionsmönster samt stärka samhällets motståndskraft.”

Målet omfattar hela kommunkoncernen vilket innebär att samtliga nämnder och de kommunala bolagen inom stadshuskoncernen ska bidra till målet. Målet är tudelat och håller såväl ett internt som ett externt perspektiv på klimatomställningen. Det är det enda mål i strategisk plan som är tidsbestämt (övriga nio mål är av karaktären inriktningsmål), och det med en snäv tidsram.

I syfte att tydliggöra innebörden av att uppnå fossilfrihet år 2026 respektive klimatneutralitet år 2030 beslutade kommunstyrelsen i februari 2024 om så kallade systemgränser för klimatmålet. Där fastställdes bland annat kriterier för bedömning av måloppfyllelse. Vad gäller fossilfrihet i egna verksamheter specificeras att målet ska anses vara uppnått då användning av fossila energislag för uppvärmning och i drivmedel i princip har fasats ut. Vad gäller klimatneutraliteten framhålls att en bred samverkan med alla aktörer inom det geografiska området är en förutsättning för att nå måloppfyllelse, samt att målet ska belysas ur såväl ett territoriellt som ett konsumtionsbaserat perspektiv. Huvudfokus ska vara att minska utsläppen av växthusgaser, och minskningstakten ska vara i genomsnitt nio procent per år för att målet ska kunna uppnås.

Klimatmålet mäts, följs upp och analyseras med stöd av fastställda indikatorer. Indikatorerna som används är officiella data, för möjlighet till jämförelse med andra kommuner. Flera av dem är samma indikatorer som används nationellt för mätning av de globala hållbarhetsmålen inom Agenda 2030. För analys av interna utsläpp nyttjas systemstödet Svalna, vilket ger möjlighet att beräkna verksamhetsspecifika

utsläpp och rikta åtgärder. Uppföljning av klimatmålet sker i samband med fyramånadersprognos, delårsrapport respektive årsredovisning enligt fastställda processer för uppföljning av verksamhet.

Sedan år 2017 är de globala hållbarhetsmålen inkluderade i den interna målstyrningen i Karlstad. Detta samband stärktes ytterligare genom den nya styrmodell som trädde i kraft år 2024. I kommunens verksamhetsplanering kopplas nu såväl uppdrag som aktiviteter till delmål inom Agenda 2030 för möjlighet att följa upp och analysera utvecklingen. Inom Agenda 2030 är det främsta klimatmålet mål nummer 13: Bekämpa klimatförändringarna. Kommunen följer även såväl regionala som nationella miljömål.

Energi- och klimatplan: ett viktigt verktyg för måluppfyllelse

Styrande dokument är också en del av kommunens styrning och hanteringen regleras i beslutad styrmodell. Översiktsplan, avfallsplan samt energi- och klimatplan är de styrande dokument som har direkt bäring på klimatmålet. Energi- och klimatplanen är särskilt viktig, då den enligt beslut utgör ett ramverk för hur kommunens förvaltningar och bolag bör nyttja systemperspektiv på energi- och klimatfrågor för satsningar och investeringsbeslut. Av planen framgår att kommunen genom en robust och hållbar energiförsörjning ska bidra till lokala, regionala och nationella klimatmål samt målen i Agenda 2030 och andra internationella klimatöverenskommelser. Kopplad till planen finns en fastställd handlingsplan med åtgärder som fördelats ut till förvaltningar och bolag för hantering. De systemgränser som beslutades för klimatmålet och som beskrivs ovan är ett exempel på en sådan hanterad åtgärd i handlingsplanen. Den visar också att handlingsplanen tar ett brett grepp om klimatfrågan.

Uppföljning av handlingsplanens åtgärder sker samordnat med övergripande uppföljningsprocess i kommunens styrmodell: i samband med fyramånadersprognos, delårsrapport och årsredovisning. En särskild arbetsgrupp koordinerar arbetet med åtgärderna och ger stöd för utveckling och samordning.

Former för intern samverkan och utveckling i riktning mot klimatmålet

Under år 2024 tillfördes en ny roll som målkoordinator för vart och ett av de övergripande målen i strategisk plan, och således finns nu en målkoordinator även för klimatmålet. Uppdraget innebär att underlätta, stödja och samordna dialog om utveckling och gemensamma prioriteringar. Målkoordinator för klimatmålet har ett nära samarbete med projektgruppen för Klimatneutrala Karlstad 2030.

I kommunens styrmodell fördelas kärnverksamheten inom tre så kallade samverkansområden, som förtydligar vikten av intern gränsöverskridande samverkan. De övergripande målen i strategisk plan är kopplade till dessa samverkansområden.

Inom varje område finns ett eller flera fastställda strategiska forum där direktörer i förvaltningar och bolag träffas för att föra dialog om aktuell utveckling.

Figur 2: Kommunens kärnverksamhet fördelad i tre samverkansområden.

Klimatmålet tillhör samverkansområdet "Utveckla och förvalta en växande stad och landsbygd". Här finns ett forum av direktörer som har fokus på frågor inom området Grön omställning. Målkoordinatör för klimatmålet är sammankallande, och frågeställningar inom Klimatneutrala Karlstad 2030 samt utveckling inom energi- och klimatplanen är stående punkter på agendan.

År 2022 gav kommunstyrelsen i uppdrag åt verksamheten att ta fram en koncernövergripande långsiktig kommunikationsstrategi för Karlstads klimatomställning. Detta som ett alternativt svar på en lämnad motion om att utlysa klimatnödläge i Karlstad, då det är en åtgärd som bedöms kunna ge större bidrag till klimatmålet. De senaste två åren har ett stort arbete utförts inom ramen för uppdraget, och det har skett i nära samverkan med arbetet inom Klimatneutrala Karlstad 2030. Kommunikationsstrategin är ett stöd och vägleder kommunens kommunikativa arbete med klimatfrågor. Den bidrar till att stärka klimatarbetet genom att den fokuserar på de områden där kommunikation kan göra skillnad. Arbete sker löpande, och målet är bland annat att öka kunskapen och engagemanget om Karlstads klimatomställning hos både anställda och Karlstadsbor.

Kommunens klimatmål och Klimatneutrala städer 2030

Karlstad deltar i det strategiska innovationsprogrammet Viable Cities och har därmed anslutit till den gemensamma missionen "Klimatneutrala städer 2030 med ett gott liv för alla inom planetens gränser".

Kommunens interna klimatmål, att Karlstads kommuns verksamhet ska vara fossilfri år 2026 och det geografiska området Karlstad ska vara klimatneutralt år 2030,

går helt i linje med denna mission. Detta understryks ytterligare av inriktningen i kommunens styrmodell, som lyfter vikten av att se hållbarhet ur ett helhetsperspektiv, där de tre hållbarhetsdimensionerna samspelar. Kommunen sätter stort värde på att samverka med andra städer, vilket deltagandet i Viable Cities möjliggör. Detta är också en förutsättning för att kunna uppnå klimatmålet.

Utmaningar och pågående utveckling

Kommunen följer regelbundet upp måluppfyllelsen för det fastställda klimatmålet. Precis som för övriga mål i strategisk plan bedöms och rapporteras måluppfyllelsen varje uppföljningstillfälle enligt en tregradig skala: god (grön), relativt god (gul) respektive mindre god (röd) måluppfyllelse. I såväl delårsrapport som årsredovisning avseende år 2023 bedömdes klimatmålet uppnå en mindre god måluppfyllelse, och målet markerades därför med röd färg för att signalera denna avvikelse. Bedömningen baseras på det faktum att omställningsarbetet i nuläget inte går tillräckligt snabbt för att fossilfrihet respektive klimatneutralitet ska uppnås i tid och enligt fastställda systemgränser. Att identifiera de områden som ger störst effekt och samla kraften bland berörda aktörer kring såväl styrning som åtgärder är därför den största utmaningen kommunen har att hantera framåt.

Det pågår utveckling inom flera områden, som har potential att förbättra måluppfyllelsen framåt. Deltagandet i Viable Cities med detta klimatkontrakt som verktyg är en viktig del i detta, och att arbeta vidare för att säkra ett koncept för klimatinvesteringar i enighet med givna direktiv är avgörande för att uppnå klimatmålet.

Det finns också en viktig koppling mellan klimatinvesteringar och pågående projekt för att anpassa de kommunala bolagens uppföljningsprocess till det nya EU-direktivet om fördjupad hållbarhetsredovisning (CSRD). Direktivet ska säkerställa att företag rapporterar effekten av verksamhetens sociala och miljömässiga aktiviteter. Kraven på denna hållbarhetsrapportering ska integreras i kommunens övergripande processer för planering och uppföljning av verksamhet, för att säkra en enhetlig styrning och effektiv hantering. Det finns arbetssätt och systematik inom CSRD som med fördel kan nyttjas även av de kommunala förvaltningarna i syfte att styra mot klimatmålet och kvalitetssäkra uppföljningen.

Ett annat område där utveckling pågår är en utredning om ett systematiskt miljöarbete, och hur begreppet tolkas och tillämpas inom varje enskild förvaltning och bolag. Utredningen är en åtgärd i enighet med energi- och klimatplanens handlingsplan, och bakgrunden är ett konstaterande att det behöver finnas en verkningsfull systematik både inom den övergripande styrningen och inom verksamheternas förbättringsarbete för att hantera energi- och klimatutmaningarna. Utredningen syftar till att undersöka vilken systematik som finns på plats idag avseende miljömässig hållbarhet, och tillföra en analys om denna styrning är

tillräcklig eller behöver justeras. Utredningen ska vara slutförd senast december år 2024.

Förberedelser pågår inför att nu gällande energi- och klimatplan ska läggas fram för revidering under år 2025. Syftet är bland annat att tillföra ett konsumtionsperspektiv i planen, vilket saknas i nuvarande version.

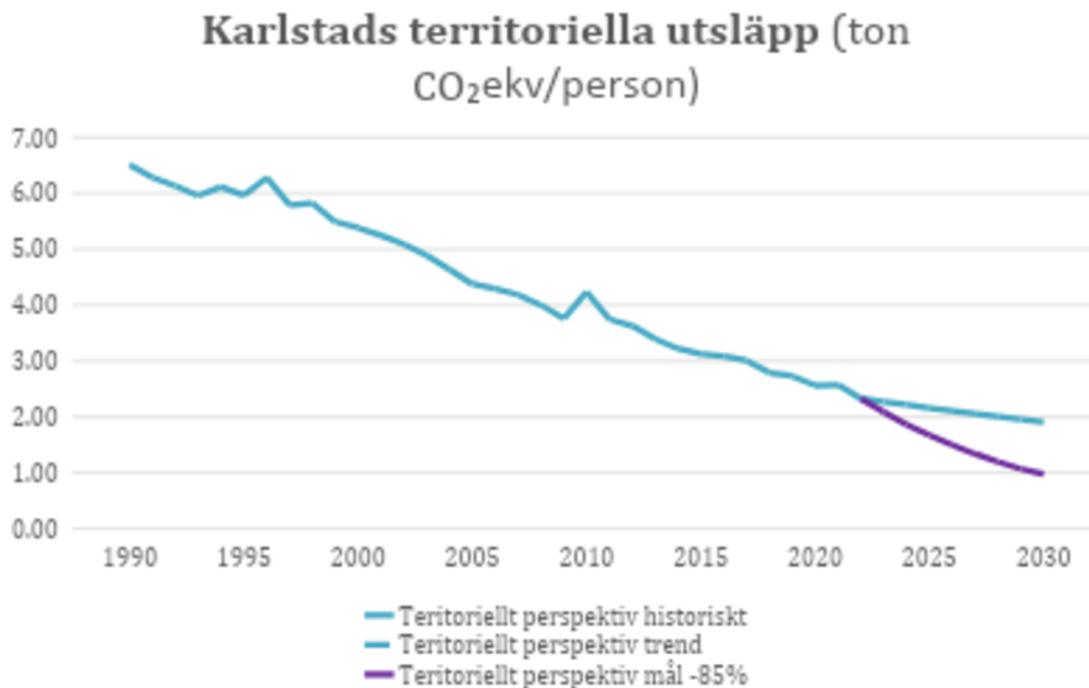
Inom ramen för kommunens styrmodell fortgår arbetet för att integrera och tydliggöra hållbarhetsdimensionerna i processer för planering och uppföljning av verksamhet.

Uppföljning av Karlstads klimatmål

Enligt Karlstads kommuns klimatmål ska *kommunens verksamhet ska vara fossilfri år 2026 och det geografiska området Karlstad ska vara klimatneutral till år 2030*. Till det finns totalt fem indikatorer varav tre indikatorer som följer upp huvudmålet om klimatneutralitet.

1. Territoriella utsläpp för Karlstad som geografiskt område
2. Konsumtionsbaserade utsläpp för Karlstad som geografiskt område
3. Konsumtionsbaserade utsläpp från kommunens verksamheter

1. Territoriella utsläpp för Karlstad som geografiskt område

Figur 3. Karlstads territoriella utsläpp.

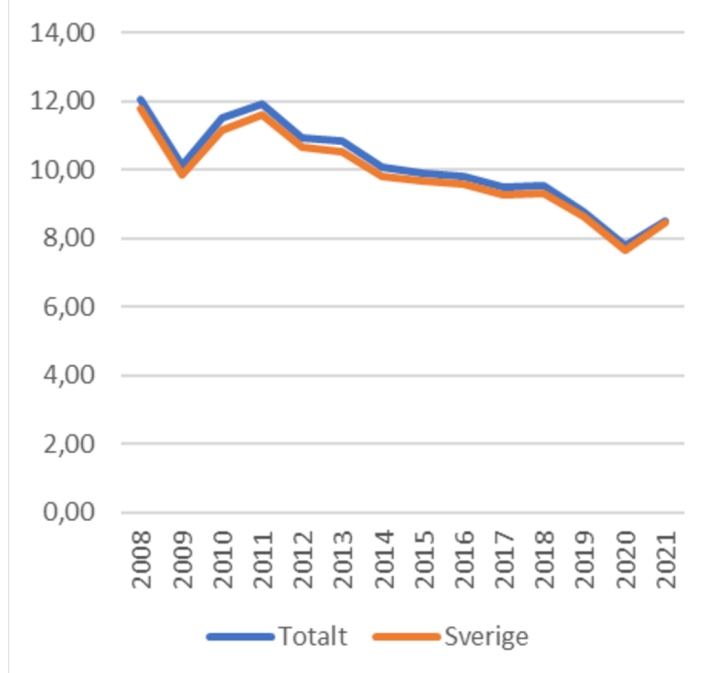

Jämfört med 1990s utsläppsnivåer ska utsläppen av växthusgaser i Karlstads kommun minskat med minst 85 procent senast år 2030, se figur ovan. Detta är samma målkonstruktion som det svenska nationella klimatmålet men där Karlstads kommuns målsättning har en högre ambitionsnivå då det nationella målet innebär noll nettoutsläpp ska ha uppnåtts senast år 2045. För att klara kommunens mål behöver den årliga minskningstakten vara i genomsnitt cirka 9 procent per år, räknat från år 2021 fram till 2030. Det innebär att utsläppen år 2030 får som högst vara 0,97 ton koldioxidekvivalenter per person (CO₂ekv/person). Om utsläppen är för höga ett år så måste minskningstakten under resterande målperiod öka. Utsläppen av växthusgaser ur ett territoriellt perspektiv minskade vid senaste mätningen enligt uppsatt utsläppsbudget vilket är positivt.

Utsläppen som ingår i huvudmålet om klimatneutralitet är territoriella, d.v.s. klimatpåverkan från el- och värmeanvändning, inrikestransporter, jordbruk, avfall och avlopp, produktanvändning, arbetsmaskiner samt industri. Utsläppsminskningarna omfattar därmed växthusgasutsläpp som sker inom kommunens gränser. Med växthusgaser menas koldioxid, metan och lustgas. Utsläppstatistik är hämtad från SMHI:s nationella emissionsdatabas.

Jämfört med 1990 har de territoriella utsläppen mer än halverats i Karlstad. I ton per invånare har utsläppen minskat från 6,51 ton år 1990 till 2,33 ton år 2022, vilket innebär en minskning på 64 procent. Sedan 1990 har utsläppen inom kommunens gränser minskat mest från industri, uppvärmning av bostäder och lokaler samt avfall/avlopp.

2. Konsumtionsbaserade utsläpp för Karlstad som geografiskt område

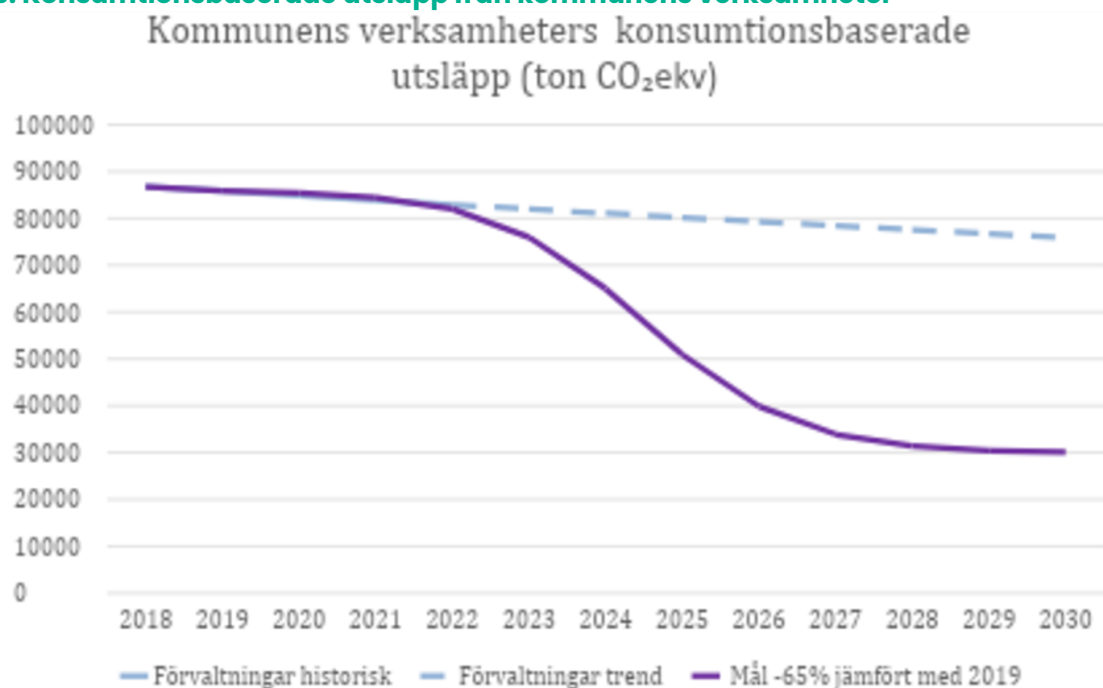
Figur 4. Konsumtionsbaserade utsläpp för Karlstad som geografiskt område.

Eftersom vi producerar väldigt lite av det vi konsumerar inom kommungränsen så innebär en redovisning av de territoriella växthusgasutsläppen att inte hela bilden av Karlstads klimatavtryck ges, både vad gäller aktiviteter som ökar och minskar utsläppen. Karlstad kommun ska därmed också minska de konsumtionsbaserade utsläppen. Till skillnad från de territoriella utsläppen innebär en konsumtionsbaserad beräkning att även de utsläpp som sker utanför Karlstad inkluderas, ofta kopplade till produktion och transporter av varor.

För att klara målet avseende de konsumtionsbaserade utsläppen ska det följa samma utveckling som minskningen av territoriella utsläpp, vilket innebär en årlig minskningstakt på i genomsnitt 9 procent, räknat från 2019 fram till 2030. Totalt innebär det att utsläppen år 2030 ska vara 65 procent lägre jämfört med 2019. Det betyder att utsläppen år 2030 får som högst vara 3,52 ton per person. År 2021 ökade de konsumtionsbaserade utsläppen av växthusgaser med 9 procent jämfört med 2020. Detta var förväntat eftersom den relativt stora minskningen år 2020 berodde på Corona-pandemin som framför allt minskade de transportrelaterade utsläppen. Jämfört med året innan, 2019, så ser vi en mycket liten minskning av utsläppen från ton per person och år (8,8 ton år 2019 och 8,5 ton år 2021), se figur ovan.

3. Konsumtionsbaserade utsläpp från kommunens verksamheter

Figur 5: Kommunens verksamheters konsumtionsbaserade utsläpp.

En betydande del av kommunens verksamheters utsläpp kommer från vår konsumtion av varor och tjänster. Alla inköp av varor och tjänster som kommunkoncernen gör omfattas av målet. Här ingår drivmedel, bygg- och

anläggningsmaterial, livsmedel, möbler, elektronik, konsulttjänster, IT-system, el och värme med mera. Med detta inkluderas också upphandlade entreprenader som utför infrastrukturprojekt åt kommunkoncernen, såsom byggnation och underhåll av fastigheter, vattenledningar, avlopp, broar, vägar, gator och parker.

Målet anses vara uppnått när vi minskat med minst 65 procent jämfört med 2019 års nivåer, se figur ovan. För att klara detta behöver den årliga minskningstakten vara i genomsnitt cirka 9 procent per år, räknat från år 2019 fram till 2030. Nuvarande takt i utsläppsminskningarna är ca 1 procent per år (se den streckade blå linjen i figuren ovan).

Indikatorn omfattar för tillfället kommunorganisationen, d.v.s. alla förvaltningar men inte de kommunala bolagen. Detta beror på att klimatberäkningar för bolagens konsumtionsbaserade utsläpp ännu inte har genomförts.

Specificering av data för Karlstads scope 1-3

Scope 1: Insatser och strategier för att minska direkta utsläpp från kommunala verksamheter och anläggningar.

Kommunfullmäktige har avsatt 113 miljoner kronor för kommunkoncernens klimatåtgärder under åren 2022 till 2025 ("klimatmiljonerna"), vilket har resulterat i minskade utsläpp med cirka två procent per år.

Arbetet med att ställa miljökrav i upphandlingar fortsatte under 2024 med utgångspunkt i framtagna hållbarhetskriterier. Exempelvis ställs nu krav på fossilfria drivmedel i alla upphandlingar som innehåller en betydande del transporter. Kommunens bilpark består av över 90 procent fossiloberoende fordon. Andelen elbilar har ökat liksom andelen tankad HVO. Flera mobilitetspooler har tillförts. Allt fler tjänsteresor sker hållbart, även om användande av egen bil i tjänsten behöver minska.

Klimatpåverkan per kilo inköpta livsmedel till skolan har minskat under året. Det beror delvis på en pressad ekonomi som bland annat främjar utbyte av kött till billigare vegetabiliska livsmedel. Minskningen är dock inte tillräckligt stor i förhållande till klimatmålet.

Scope 2: Insatser och strategier för att minska indirekta utsläpp från inköpt el och värme.

Karlstads kommun köper in till nästan till hundra procent förnybar el och värme. Uppvärmningen av Karlstads kommuns lokaler sker till 99 procent fossilfritt, en liten andel olja används för en extern hangar. All el som Karlstads kommun nyttjar köps via elhandelsavtal med Karlstads Energi AB. I detta avtal ingår 100 procent ursprungsmärkt förnybar el.

Scope 3: Insatser och strategier för att minska övriga indirekta utsläpp från stadsboendes och verksamheters konsumtion av varor och tjänster, transporter m.m.

Hållbara konsumtionsmönster är en av våra största utmaningar. Mer cirkulära flöden av varor och tjänster är exempel på hållbara konsumtionsmönster som måste utvecklas och introduceras, och bli en naturlig del för karlstadsborna och företag. Insatser och strategier för ökad gång och cykling framför bil har en lång historia inom Karlstads kommun, som nyss utsågs till Sveriges bästa cykelstad, och detsamma gäller insatser för minskad påverkan från energikonsumtion. Därutöver har Karlstad även en nästan lika lång historia av att arbeta med livsmedel och övrig konsumtion. Exempel på initiativ som kommunen har genomfört den senaste tiden inom området är second hand-rundan, Smarta kartan, Rundgång, Fritidsbanken, Sola byggåterbruk, och Solareturen.

5.2 Klimatfärdplan 2030

Karlstads kommuns färdplan benämns som kommunens Energi- och klimatplan. Energi- och klimatplanen syftar till att möjliggöra tillväxt på ett hållbart sätt och samtidigt säkra kommunens energiförsörjning på kort och lång sikt. Planen pekar ut den gemensamma riktningen framåt och är ett viktigt verktyg för att nå kommunens klimatmål. Planen lyfter sex fokusområden där möjligheter och utmaningar har identifierats som viktiga för kommunen att hantera i arbetet mot målen. Inom varje fokusområde konkretiseras åtgärder och riktade insatser som behövs för att följa den linje som pekas ut för att utnyttja de möjligheter som kommunen har samt hantera de utmaningar som kommunen står inför.

Arbetet med Energi- och klimatplanen är under genomförande och har under året tagit stora steg framåt. I maj genomfördes en uppföljning av planens åtgärder för att säkra framdrift och fånga upp oklarheter. Uppföljningen visade att arbetet är i gång med 30 av planens 42 åtgärder, varav 6 har färdigställts. För att fortsätta skapa framdrift och utveckla Karlstads klimatarbete krävs också att vi blickar framåt och ligger steget före. Arbetet med Energi- och klimatplanen innebär därför också ett aktivt arbete med att ta ställning till vad vi ska göra i nästa steg och hur vi kan använda oss av det arbete som har gjorts. För att säkerställa att rätt åtgärder och prioriteringar görs pågår ett förvaltningsövergripande arbete med stort fokus på kunskapsdelning, omvärldsspaning och deltagande i relevanta externa projekt och samarbeten. På så sätt präglas arbetet av vår nutid och processen att nå Karlstads kommuns klimatmål effektiviseras.

Prioriterade insatser i omställningsportföljen

En viktig förutsättning för det fortsatta arbetet är de systemgränser som kommunstyrelsen beslutat om för kommunens klimatmål och den politiskt beslutade miljö- och klimatutbildning som tagits fram i syfte att öka kunskapen inom hela organisationen och för att skapa samsyn och handling i miljö- och

klimatutmaningarna. Här finns goda förutsättningar för organisationen att skapa samsyn i vad som behöver göras framåt.

Karlstads kommun jobbar för att det i entreprenadupphandlingar ska ställs krav på miljöanpassade och energieffektiva fordon och arbetsmaskiner och är i uppstarten med att ta fram en riktlinje för användning av el, värme och bränsle. Här pågår ett förvaltningsövergripande arbete som förväntas vara klart 2025. Det pågår också ett arbete med att utreda och ta fram förslag på den bästa användningen för biogas/biometan i energisystemet, samt teknikutveckling för produktion och distribution.

Det kommunala energibolaget Karlstads energi planerar för att utveckla produkter och tjänster för efterfrågefleksibilitet och lagring och för att genomföra inventering av restvärmekällor för tillvaratagande som fjärrvärme.

Näringslivet har involverats i energi- och klimatutmaningen och samarbetet stärkts genom lokala Klimatkontrakt, informationsträffar- och företagsbesök. Här kommer ett fortsatt arbete pågå och ambitionen är att skriva fler Klimatkontrakt med näringslivet.

Utveckling av former och gemensam förmåga för governance och samverkan

För att skapa framdrift av Karlstads kommuns Energi- och klimatplan har en förvaltningsövergripande arbetsgrupp skapats. Arbetsgruppen består av en blandning av kompetenser och ska i arbetet med planens åtgärder bidra med kompetensstöd i planering och genomförande, skapa samsyn och samordning i ansvarsfördelningen, säkerställa att tidsramar och ansvarsområden följs och identifiera och föreslå förbättringar och nya åtgärder.

Kunskapsspridning är en viktig del av arbetet, energi- och klimatarbetet behöver synliggöras. Det är av vikt såväl inom arbetsgruppen som i organisationen i stort. För att tillgodose det har ett nätverk utformats där representanter från hela organisationen finns med. På nätverksträffar lyfts aktuell information och goda exempel från arbeten som pågår eller genomförts. Det är också ett forum för diskussion med möjlighet att lyfta och diskutera utmaningar som vi ställs inför. Nätverksträffarna ska ses som ett kunskapshöjande forum där samverkan sker över förvaltnings- och bolagsgränserna.

Karlstads kommun deltar i det regionala arbetet med en energi- och klimatstrategi som syftar till att bidra med vägledning i förhållande till de långsiktiga klimat- och energimål som riksdagen har beslutat om. Karlstads kommun och flertalet varmländska kommuner har tecknat miljööverenskommelser med länsstyrelsen i Värmland för att driva miljö- och klimatarbetet framåt.

Kommunen har också beslutat om att teckna en så kallad Miljööverenskommelse med Länsstyrelsen i Värmland. Länsstyrelsen har uppdraget att samordna

det regionala arbetet för att uppnå de svenska miljömålen, och miljööverenskommelserna är ett av de verktyg som används. Karlstad kommun har beslutat att samverka med en rad aktörer inom länet under programperioden 2022–2025. Samverkan ska ske inom sex prioriterade åtgärdsområden, där "Infrastruktur för förnybara drivmedel och laddbara fordon" samt "Fysisk planering för förnybar energi" är särskilt intressanta kopplat till klimatomställningen.

Karlstads kommun har även skrivit på regeringens initiativ Fossilfritt Sverige.

Karlstads kommun är medlem i Klimatkommunerna som är en förening för kommuner och regioner som jobbar aktivt med lokalt klimatarbete. Föreningen har drygt 50 medlemmar som ligger i framkant i Sverige när det gäller klimatarbete.

Karlstad har sedan 2019 politiskt uppdrag att samverka med företag och organisationer i ett Agenda 2030-protokoll. Syftet är att säkra en strukturerad samverkan mellan företag, organisationer och kommunen i ett gemensamt arbete i riktning mot de globala målen. Inledningsvis har arbetet inkluderat de största arbetsgivarna i kommunen. Sedan 2022 finns ett beslut om att Agenda 2030-protokollet ska ta en större roll i Karlstads klimatomställning. Under 2023 har därför bland annat lokala Klimatkontrakt lanserats till företag och organisationer där ett 20 tal företag och verksamheter har anmält intresse.

Karlstad har också genom sitt samarbete med aktörer inom Skoglig bioekonomi bidragit till innovation av ett stort antal nya produkter och företag. Mest konkret sker detta genom att vi de senaste fem åren finansiellt stöttat inkubatorn Sting bioeconomy. Inkubatorn har nu etablerats i Värmland och skapat en modell om tre steg där affärsidén i de nya produkterna analyseras med mycket gott resultat och ökat möjlighet att kommersialiseras. Ett antal baseras på fiber från träbiomassa men även digitala produkter och tjänster har utvecklats.

Under 2023 fortsatte också arbetet med Industriell urban symbios (IUC) där kommunen faciliterar ett nätverk med företag som ska undersöka möjligheter att dela på resurser mellan varandra. Det handlar om producerande företag med sidoströmmar som kan användas, alternativt redan används men kan utökas/förbättras, inom företaget eller av andra företag.

Ett ytterligare initiativ är Laddbolaget AB där LBC frakt i Värmland och Öst Värmland tillsammans med kommunen inleder en gemensam satsning för att tillskapa sex snabbbladdare för tunga transporter med hjälp av Klimatklivet.

Karlstad är också först ut i Sverige med att starta elevborgarråd för klimatet som fokuserar på att lyfta fram barn och ungas röst i miljö- och klimatfrågor. Under 2023 har elever i årskurs fyra till sex från samtliga kommunala grundskolor via en elevdemokratiworkshop tagit fram 967 förslag på hur Karlstad ska bli mer miljö

och klimatsmart. 60 av dessa förslag har lämnats över till kommunledningen och fördelats ut på respektive förvaltning för hantering. Detta är ett sätt att lyfta barn och ungas perspektiv, höja deras röst och ge utrymme till deras idéer och lösningar. All personal på grundskolorna fick också en gemensam kunskapsgrund om klimatutmaningen.

Vidare utvecklar Karlstads kommuns samverkan med Karlstads universitet. Särskilt viktiga parter för klimatarbetet är det världsledande Centrum för tjänsteforskning samt Centrum för forskning om samhällsrisker. I slutet av 2022 tillsattes en ny tjänst inom kommunledningskontoret som utredare och kommundoktorand i statsvetenskap.

Tjänsten är ett samarbete mellan kommunen och Karlstads universitet. Målsättningen med den nyinrättade tjänsten är att stärka kommunens förmåga att leda och styra den växande staden i spänningsfältet mellan tillväxt och hållbarhet.

Upphandling är ett område där kommunen dagligen samverkar med näringslivet. Kommunens offentliga upphandlingar ska bidra till effektiva, affärsmässiga, rättssäkra och hållbara inköp som ska bidra till ökad måluppfyllelse. Med en strategisk inköpsprocess som verktyg ska kommunen arbeta med att accelerera hållbarhetsarbetet i upphandlingar för att minska de klimatbelastande utsläppen kopplade till våra inköp. Kommunen har också erfarenhet av att arbeta med efterfrågeaccelerator kopplat till upphandling. Där kommunen tillsammans med Compare och Vinnova upphandlar utvecklingskontrakt med flera företag för att utveckla en vara eller tjänst som ännu inte finns.

Arbete med uppföljning och lärande

Utöver kommunens grundläggande system för uppföljning och lärande (såsom indikatorer för territoriella samt konsumtionsbaserade utsläpp av växthusgaser) har åtgärder i Energi- och klimatplanen förts in i Stratsys, ett styrnings- och uppföljningsverktyg, i syfte att skapa en bättre överblick av hur arbetet med åtgärderna fortgår. Ansvariga för åtgärderna uppmanas löpande dokumentera och följa upp arbetet i systemet. I Stratsys görs årligen tre uppföljningar som sammanfaller med kommunens budgetprocess. Två av uppföljningarna är av avstämningskaraktär och den tredje utgör en större uppföljning där man också tittar på effekterna av åtgärder/insatserna.

Uppföljningarna ska bidra till att arbetet utvecklas i rätt riktning och ligger till grund för en eventuell revidering av planen.

Ovanstående kompletteras av externa utvärderingar och rankingar, såsom Aktuell Hållbarhets miljökommunranking. Den ger en fingervisning om våra styrkeområden och eventuella svagheter. Därutöver genomför projektledarna utvärdering av insatserna som specifikt är kopplade till Klimatneutrala Karlstad 2030 tillsammans

med styrgruppen som består av både interna och externa partners från alla delar av trippelhelix samverkan.

Andra strategier som kopplar till omställningen till klimatneutral kommun

Under de närmsta åren ser vi tre utvecklingstrender som är särskilt viktiga att hantera för att klara av klimatomställningen.

Rättvis omställning

Till att börja med så har den ostadiga ekonomin och pandemins effekter skapat en grogrund för populism, minskad tilltro till samhället, ökade klyftor och polariserade attityder och värderingar. Mot den bakgrunden är det särskilt viktigt att vi säkerställer en rättvis omställning. Dels för att rättvisa är en viktig grundprincip för hela vårt samhälle och även står uttryckt i Karlstads kommuns klimatmål, men också för att omställningen ska kunna engagera brett och uppfattas som legitim.

En rättvis klimatomställning tar hänsyn till och analyserar hur den påverkar olika samhällsgrupper utifrån till exempel kön, etnicitet, inkomst, stad/landsbygd, land, generationer, etcetera. Tre perspektiv ska vägas in i analysen av hur olika grupper påverkas och påverkas:

- Orsakerna bakom och hur klimatförändringarna drivs på
- Konsekvenserna av insatserna för att ställa om samhället
- Effekterna av klimatförändringarna

Tålig och säker kommun

I ljuset av Rysslands anfallskrig mot Ukraina pågår just nu ett intensivt arbete inom de flesta kommuner för att stärka krisberedskapsfrågor, vilka har mycket hög prioritet. Vi har identifierat att det kan uppstå målkonflikter mellan beredskap/säkerhet och klimatfrågan, till exempel om fossila drivmedel fortsätter att hållas i bruk av säkerhetsskäl.

Samtidigt är det tydligt att det finns ännu större samordningsvinster. Klimatsmarta lösningar bidrar ofta till förbättrad beredskap och gör kommunen mer motståndskraftig och säker. Exempel på sådana lösningar inkluderar lokal produktion av bränslen och livsmedel, mikroproduktion av el, energigemenskaper, energilagring, klimatanpassning, återbruk, cirkularitet, delningslösningar, samverkan och kollektivtrafik.

Vi har nyligen granskat vår beredskapsplan för samhällsviktiga transporter och funnit att 95 procent av åtgärderna har en koppling till klimatfrågan. Det är viktigt för både vårt arbete för klimatneutralitet och att skapa en tålig och säker kommun att dessa två integreras och stärker varandra.

Smarta och hållbara Karlstad

En tredje utvecklingstrend som klimatarbetet måste förhålla sig till är den snabba teknikutvecklingen, särskilt inom artificiell intelligens. AI, robotik, avancerad materialteknik, metaversum och IoT skapar stora möjligheter för klimatomställning men innebär också påfrestande förändringar, utmaningar för demokrati, arbetsmarknad och ökat energibehov. Utvecklingen blir allt svårare att förutsäga och kräver en lätttrörlig organisation.

Karlstads kommun har särskilt under de senaste tre åren utvecklat arbetet med innovation och digitalisering och har utarbetat en ny plan för detta – Smarta och hållbar Karlstad. Med dessa styrkor syftar denna inriktning till att ta vara på den snabba teknologiska utvecklingen och bredda synen på innovation där hela staden utgör en arena för innovation. Smart stad har länge varit ett fokusområde som nu är redo att utvecklas vidare till en intelligent stad och landsbygd.

Klimatomställning och klimatanpassning

Karlstads kommun arbetar aktivt med att integrera klimatanpassning i sitt klimatomställningsarbete för att bygga motståndskraft och resiliens.

Strategiska initiativ och åtgärder inkluderar:

- **Översvämningsprogrammet och riktlinjer för bygglov och planering:** Dessa säkerställer att översvämningsrisker hanteras i alla detaljplaner och bygglov. Programmet har lett till installation av översvämningskydd och ett omfattande arbete med skyfallsfrågor.
- **Dagvattenhantering och blågröna strukturer:** Dagvattenplanen fokuserar på att använda naturliga vattenhanteringslösningar, vilket inte bara förbättrar dagvattenhanteringen utan också skapar koldioxidlagring och miljöer med upplevelsevärden.
- **Skydd av ekosystemtjänster:** Översiktsplanen lyfter vikten av att bevara och utveckla våtmarker och mossar, som har vattenrenande och koldioxidbindande funktioner. Dessa åtgärder stärker både klimatneutraliteten och resiliens.

Processer och strukturer som säkerställer integrationen av klimatanpassning och omställning inkluderar:

- Arbetsprocesser där klimat- och energiplaner utvecklas tillsammans med handlingsplaner som konkretiserar åtgärderna.
- Flera kompetenser inom kommunen deltar i arbetsgrupper för att identifiera både synergier och eventuella konflikter, vilket gör att anpassningsarbetet ska bli en del av alla större beslut och projekt.

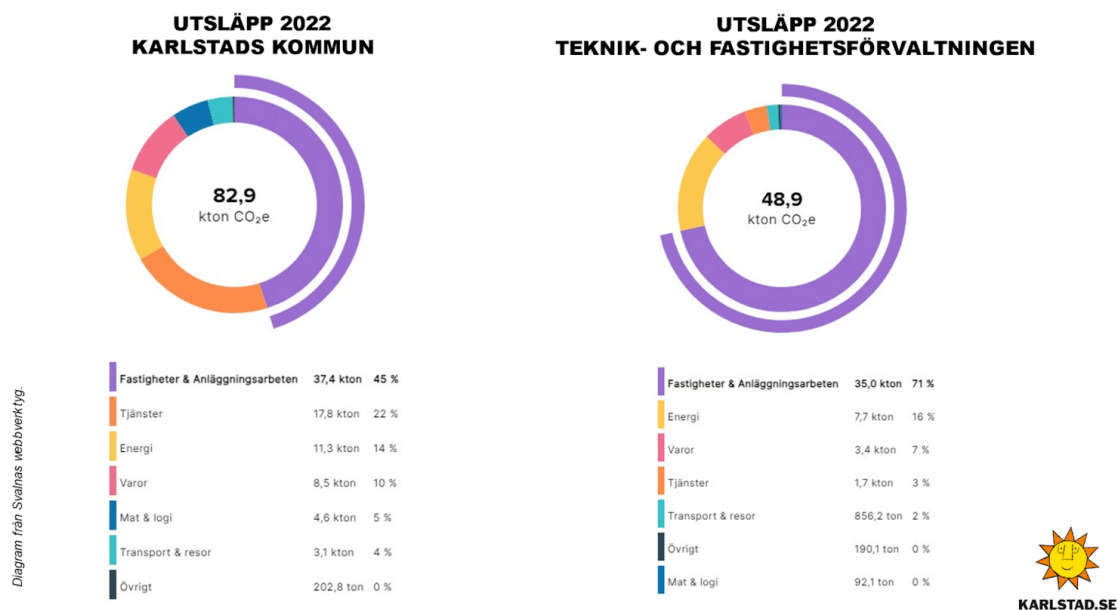

Samverkan sker internt och externt, med exempel som samarbete med räddningstjänsten för evakueringsplaner vid översvämningar samt samarbete med statliga myndigheter såsom MSB och Länsstyrelsen. Samtidigt uttrycks ett behov av bättre samarbete med Trafikverket, särskilt kring transportinfrastrukturen vid klimatrelaterade händelser.

5.3 Klimatinvesteringsplan 2030

I inledningen av kommunens arbete med klimatinvesteringsplanen har fokus varit att göra en analys av kommunens utsläppsläge och att skapa en bättre förståelse för vilka sektorer som de största utsläppen ligger och vilka åtgärdsområden som kan leda till de största utsläppsminskningarna. Denna Svalna analys har visat att teknik- och fastighetsförvaltningen, står för cirka 60 procent av alla utsläpp inom kommunorganisationen (bolagen är inte med i denna analys). Teknik- och fastighetsförvaltningen har därför fått utgöra en testbädd, där specifikt fastighetsbyggande har analyserats utifrån ett specifikt klimatavtryck för en byggd fastighet för att se vilka klimatförbättrade åtgärder som går att göra för att nå kommunens klimatmål. Utifrån uppskattningen av potentiella utsläppsminskningar har sedan samhällsekonomiska beräkningar gjorts utifrån vilka effekter dessa kan få och hur verksamhetsplaneringen och budgetprocessen behöver justeras i detta.

Genom att testa att implementera en klimatinvesteringsplan hos en enskild förvaltning genereras nyttiga lärdomar som ger bättre förståelse för vilka möjligheter och utmaningar det finns att skala upp en klimatinvesteringsplan som omfattar hela Karlstads kommun och dess berörda aktörer. Framtagandet av sådan mer heltäckande klimatinvesteringsplan är planerad att ske efter det att en förvaltningsspecifik plan har testats och utvärderats.

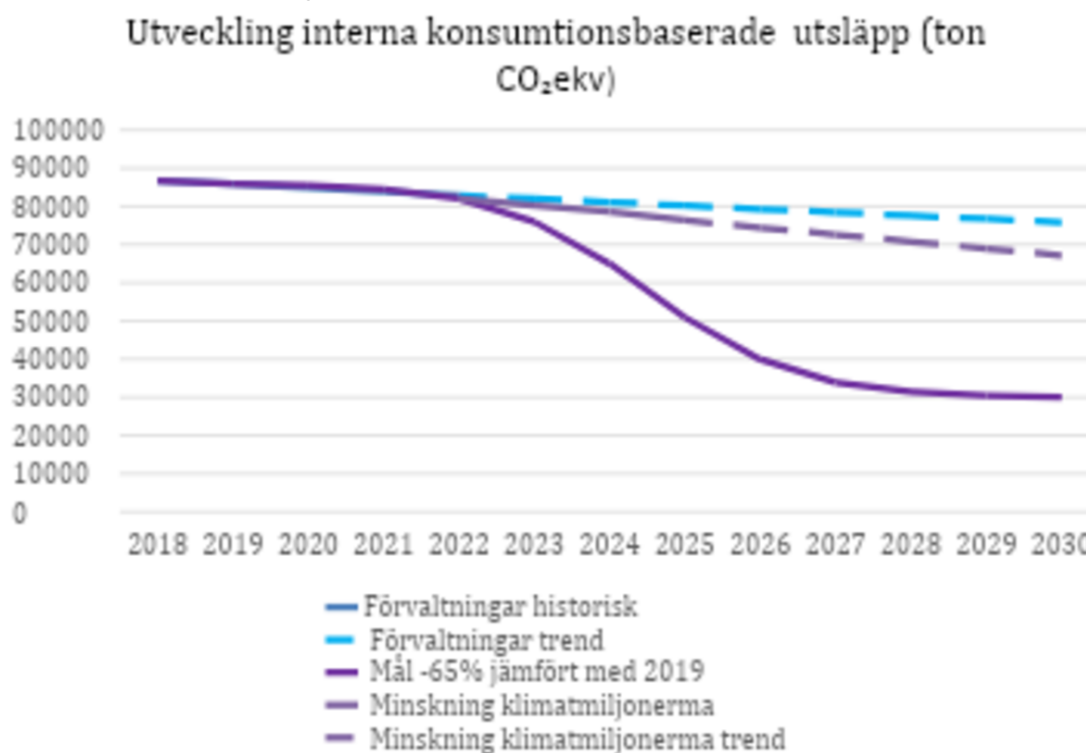

Figur 5: Utsläpp för Karlstads kommun samt teknik- och fastighetsförvaltningen.

Sedan 2010 har Karlstads kommuns haft som strategi att arbeta med specifikt avsatta medel för klimatåtgärder, de så kallade miljö och nu senast klimatmiljonerna. Detta för att skapa en förutsägbar finansieringsram, vilket möjliggör långsiktiga och genomtänkta klimatsatser. Mellan 2022 till 2025 har drygt 110 "klimatmiljoner" avsatts till detta. Totalt har över 100 idéer och förslag till klimatåtgärder lyfts, dessa idéer har i sin tur analyserats och beräknats avseende klimatnytta och ekonomiska konsekvenser. Nyckelpersoner för berörda verksamheter har getts möjlighet att utveckla åtgärder, urvalet av åtgärdsförslagen utgår främst från åtgärdens investeringskostnad och klimatnytta kopplat till möjligheten att genomföra åtgärder utifrån personella resurser.

Åtgärder har haft en tydlig positiv klimatpåverkan och har efter utvärdering minskat utsläppen med cirka 2 procent per år, vilket har påskyndat omställningen men det är inte tillräckligt för att nå klimatmålet.

Figur 6: Utveckling interna konsumtionsbaserade utsläpp.

Utvärderingen visar att klimatvärdering bör i större omfattning integreras i kommunens budgetprocesser och investeringsbeslut för att effektivare minska utsläppen i den takt som klimatmålet 2030 kräver. Idag görs klimatvärderingar systematiskt endast för de riktade investeringsmedel ("klimatmiljonerna") som har beslutats av kommunfullmäktige.

Styrning idag av kommunens befintliga verksamhet utgår från god ekonomisk hushållning där målen ska säkerställa en god verksamhet för dagens och morgondagens Karlstadsbor. Den ekonomiska styrningen syftar till att skapa förutsättningar för arbete mot bland annat en miljömässig hållbarhet och en fossilfri och klimatneutral kommun.

I kommunens nya styrmodell pågår en utveckling och tydliggörande av hållbarhetsdimensionerna, inriktningen är att säkra ett helhetsperspektiv, där de tre hållbarhetsdimensionerna samspelar. Detta inkluderar en revidering av kommunens riktlinjer för ekonomistyrning.

Arbete för att täcka finansieringsgap

För att minska finansieringsgapet mellan befintliga resurser och behovet av ytterligare finansiering för klimatåtgärder har Karlstads kommun bland annat en framtiden riktlinje för extern finansiering där man lyfter vikten av möjlig samfinansiering. Karlstads kommun betonar vikten av samfinansiering av investeringsåtgärder som en strategi för att kunna genomföra omfattande projekt och förbättra den lokala infrastrukturen. Genom samarbete med andra aktörer, som företag, regionala och nationella myndigheter samt EU, kan kommunen dela på kostnaderna för större investeringar. Detta möjliggör för kommunen att genomföra projekt som annars skulle vara för kostsamma att finansiera enbart med kommunala medel.

Exempel på samfinansiering som har gjorts i Karlstad under 2024 är bland annat ombyggnation av Karlstad C och cykelbro mellan Färjestad och Råtorp.

Karlstads C har samfinansierats genom ett samarbete mellan Karlstads kommun, Trafikverket, MSB och stadsmiljömedel. Denna samfinansiering syftade till att utveckla och förbättra Karlstads centralstation och kringliggande infrastruktur, med fokus på att förbättra transportförbindelser, öka tillgänglighet och stödja hållbara resor.

Cykelbron mellan Färjestad och Råtorp i Karlstad har samfinansierats av Karlstads kommun och Trafikverket, med stöd från Stadsmiljöavtal. Projektet är en del av en större satsning för att förbättra och främja hållbara transportalternativ, där cykling står i fokus för att minska bilberoendet, underlätta för cykelpendling och skapa bättre sammanlänkade cykelvägar i regionen.

6. Myndigheternas gemensamma åtaganden

Genom detta kontrakt åtar sig myndigheterna att samverka sinsemellan och vara en aktiv samtalspartner i det lokala arbetet i de medverkande städerna samt med Viable Cities inom ramen för Klimatkontrakt 2030.

Syftet med myndigheternas åtagande är att bidra till att stärka städernas omställningsförmåga och underlätta implementering och uppskalning av hållbara lösningar som också bidrar till ökad livskvalitet, nu och i framtiden.

Myndigheterna som är parter i Klimatkontrakt 2030 utvecklar löpande samordningen kring sina insatser inom hållbar stadsutveckling och klimatomställning för att skapa bättre framförhållning samt utveckla formerna för dialog med, och samlad information till, städerna.

Åtagandet innebär vidare att utveckla arbetssätt som identifierar synergier och främjar myndigheternas förmåga till kollektivt och kontinuerligt lärande med fokus på lokal och regional hållbar omställning. Det omfattar myndigheternas medverkan i Transition Labs och på andra samverkansarenor som Viable Cities faciliterar.

Myndigheterna avser att genomföra insatser i enlighet med principerna i kap 3, och i enlighet med myndigheternas tre gemensamma åtaganden enligt nedan. I detta utvecklingsarbete utgör Rådet för hållbara städer ett viktigt ramverk och strategiskt forum för en bred myndighetssamverkan, där insatserna på operativ nivå initieras av:

- åtagandena i Klimatkontrakt 2030
- det nationella kunskapsstödet med namnet Svensk modell för hållbar urban utveckling inom ramen för EU:s regionala utvecklingsfond
- andra identifierade områden och regeringsuppdrag.

6.1 Policyutveckling för accelererad lokal omställning

Tillsammans med kommunerna arbetar myndigheterna för att identifiera och bidra till utvecklingen mot mer ändamålsenliga regelverk och andra styrmedel för hållbar stadsutveckling och klimatomställning samt öka förståelse och kunskap om befintliga regelverk. Med kommunernas identifierade utvecklingsbehov i en accelererad klimatomställning som fokus, ska processen fortsatt och långsiktigt bygga på proaktiv dialog och ömsesidigt lärande.

6.2 Samordnande insatser kring finansiering

Myndigheterna åtar sig att, utifrån identifierade behov hos kommunerna, fortsatt koordinera, underlätta och skapa en samlad bild av finansiella stöd, uppdrag och satsningar som rör hållbara städer och samhällens utveckling. Syftet med åtagandet är att tillhandahålla ändamålsenlig information om olika finansieringsmöjligheter och stöd. Insatserna inkluderar även att tillsammans utforska behov och utveckla nya typer av insatsformer för städernas omställning.

6.3 Verka för svenskt deltagande i europeiska initiativ

Myndigheterna är aktiva deltagare i flera olika europeiska initiativ kring utvecklingen av hållbara städer och samhällen. Detta inkluderar att bidra till utformningen av utlysningar och aktiviteter inom initiativen, bland annat utifrån dialog med städerna i Klimatkontrakt 2030. Vidare ingår att informera om möjligheter till finansiering och samarbeten på europeisk nivå samt att stödja de städer som ansluter sig till EU:s Cities Mission om 100 klimatneutrala städer 2030.

7. Viable Cities åtaganden

Med målet att skapa förutsättningar för ett gott liv för alla inom planetens gränser genomförs det strategiska Innovationsprogrammet Viable Cities i nära samarbete med olika aktörer för att påskynda omställningen till klimatneutrala städer år 2030. Detta är en central del av Sveriges åtagande att uppnå målen i Agenda 2030 och Parisavtalet. Programmet strävar efter att vara ledande i att stödja städernas omställning på nationell, europeisk och global nivå genom att använda missionen som ett verktyg.

Inom ramen för Viable Cities som ett strategiskt innovationsprogram kommer följande att prioriteras:

7.1 Samordning Klimatkontrakt 2030

Det pågår en allt snabbare mobilisering kring omställningen både lokalt, nationellt och internationellt, där Klimatkontrakt 2030 fungerar som viktigt verktyg. För att effektivisera och skala upp arbetet krävs bättre samordning och kontinuerlig utveckling av kontrakten. Detta inkluderar att bredda, replikera och prioritera åtgärder samt att effektivisera dialogen mellan alla inblandade aktörer.

Viable Cities programkontor har etablerat och utvecklar nu en samordningsfunktion för Klimatkontrakt 2030 i Sverige. Syftet är att ytterligare stödja processen med klimatkontrakt, där myndigheter, kommuner och andra relevanta aktörer utvecklar och skärper sina åtaganden steg för steg. Samtidigt fokuseras det på att implementera och skala upp åtgärder för att påskynda omställningen.

Den förstärkta samordningsfunktionen stödjer aktörerna i att gemensamt stärka sin förmåga att gå från teori till praktisk implementering av klimatåtgärder. Målet är att ta Klimatkontrakt 2030 till nästa nivå både lokalt, nationellt och internationellt.

Funktionen ökar också kunskapen och skapar bättre förutsättningar för kommuner och andra aktörer att dra nytta av och utveckla arbetssätt för att

integrera de omfattande policypaketen på EU-nivå, som exempelvis Fit for 55 och taxonomiförordningen för hållbara investeringar, på lokal nivå.

7.2 Policyutveckling för snabbare lokal omställning

Detta åtagande är kopplat till myndigheternas engagemang, som finns beskrivet i avsnitt 6.1, samt utvecklingsprocesser för systemdemonstratorer och policylab.

Viable Cities avser fortsatt vara en mobiliserande aktör inom smart policyutveckling och regelverk för att stödja städernas klimatomställning. Det innefattar bland annat att ge kommuner bättre överblick över gällande och framtida svensk och europeisk lagstiftning, regler och normer som är relevanta för klimatomställningen, till exempel policypaketet Fit for 55.

Viable Cities åtagande innefattar också att erbjuda processtöd att förändra regelverk och normer för att praktiskt underlätta klimatomställningen.

7.3 Innovation, implementering och skalning

Viable Cities avser utveckla sin roll som föregångare och intermediär för att stärka de koordinerande, mobiliserande och faciliterande insatserna i det framväxande ekosystemet för att uppnå missionen om Klimatneutrala städer med ett gott liv för alla inom planetens gränser. Detta arbete fokuserar särskilt på gemensamma utvecklingsprocesser för policyutveckling och lärande/innovation, som beskrivs i avsnitt 3.3.

För att underlätta för kommuner att implementera och skala innovation som snabbar på klimatomställningen, kommer Viable Cities att bidra med kompetensnätverk och processtöd. Detta inkluderar samarbete med andra strategiska innovationsprogram och Impact Innovation-program inom utvecklingen av Klimatkontrakt 2030.

Utifrån samarbetsavtalet som finns med Drive Sweden kring klimatsmart mobilitet kommer Viable Cities ytterligare utveckla samverkan med såväl städer och myndigheter inom detta område. Inom digitalisering för klimatomställning kommer arbetet utvecklas vidare med det nyligen inrättade Urban Twin Transition Centre.

Viable Cities samverkar också med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) och Klimatkommunerna inom initiativet Klimatkonkurrenskraft. Syftet är att påskynda omställningen i riktning mot missionen genom samverkan mellan kommunerna och näringslivet vilket bidrar till att stärka företagens konkurrenskraft.

7.4 Samordnad finansiering

Viable Cities kommer att stödja kommunernas behov av finansiering för klimatomställning och främja samarbete och synergier mellan myndigheter och andra aktörer som finansierar klimatomställning och hållbar stadsutveckling.

- Viable Cities kommer tillsammans *med städerna* att fortsätta arbeta med utvecklade former för finansiering kopplat till Klimatkontrakt 2030 inom satsningen Klimatneutrala städer 2030 och de sex myndigheterna som är involverade i detta.
- Viable Cities kommer tillsammans *med myndigheterna* att utveckla arbetet inom samordnad finansiering genom olika insatser som pågår inom området hållbar stadsutveckling, se 6.3 Samordnad finansiering.
- Viable Cities arbetar vidare med att utveckla former för klimatinvesteringsplaner för städer med sikte på att stödja samtliga städer i satsningen Klimatneutrala städer 2030 samt som en del i det internationella arbetet med missionen och tillgängliggöra insikter och verktyg för många fler.

7.5 Samspel med EU:s mission Klimatneutrala städer

Viable Cities samverkar nära med de stödstrukturer som byggs upp kring EU:s mission om klimatneutrala städer 2030 – såväl i plattformen för genomförande av missionen, NetZeroCities, som i CapaCITIES, som syftar till att bygga nationella plattformar likt Viable Cities i fler länder.

Viable Cities är också en aktiv part i det europeiska partnerskapsprogrammet Driving Urban Transitions (DUT) och deltar i diskussionen på EU-nivå om närmare samverkan och synergier med syster-missionen om klimatanpassning (Adaptation to Climate Change), samt med satsningen New European Bauhaus.

Klimatkontrakt 2030

**Mellan Karlstads kommun, myndigheterna
Energimyndigheten, Vinnova, Formas, Tillväxtverket,
Trafikverket, Naturvårdsverket samt Viable Cities.**

Stockholm 2024-12-06 Parterna är överens om att dessa gemensamma åtaganden, såsom de formuleras ovan, ska gälla för 2025. Den första versionen av Klimatkontrakt 2030 signerades 2020, den andra 2021, den tredje 2022 och den fjärde 2023. Klimatkontraktet ska uppdateras och förnyas inför varje nytt år.

Linda Larsson

Kommunstyrelsens ordförande,
Karlstads kommun

Olga Kordas

Programchef,
Viable Cities

Caroline Asserup

tf Generaldirektör,
Energimyndigheten

Darja Isaksson

Generaldirektör,
Vinnova

Johan Kuylenstierna

Generaldirektör,
Formas

Elisabeth Backteman

Generaldirektör,
Tillväxtverket

Roberto Maiorana

Generaldirektör,
Trafikverket

Maria Ohlman

tf Generaldirektör,
Naturvårdsverket

Bilaga 1 – Länkar till dokument

Nedan finns länkar till de mest relevanta dokumenten i relation till Klimatkontrakt 2030 för Karlstads kommun.

- [Information om Klimatneutrala Karlstad 2030](#)
- [Kommunens avsiktsförklaring Viable Cities \(2021\)](#)
- [Så styrs kommunen | Karlstads kommun](#)
- [Översiktsplan 2050 | Karlstad växer](#)
- [Miljö och hållbarhet | Karlstads kommun](#)
- [Strategiska planer och program | Karlstads kommun](#)

Bilaga 2 – Omställningskartan

Omställningskartan är en visuell vägledning för städernas omställning till klimatneutralitet. Kartan bygger på lärdomar från bland annat från Viable Cities och har utvecklats inom NetZeroCities för att stödja ett transformativt arbetssätt. Kartan vägleder städer utifrån deras unika startpunkt, mål och lokala förutsättningar.

En central del i kartan är att skapa en omställningsarena som samlar ett ekosystem aktörer från offentlig sektor, näringsliv, akademi och civilsamhället för att tillsammans med dessa samskapa och genomföra en portfölj av åtgärder. Arbetet inom omställningsarenan är iterativt och lärande, vilket innebär att, nya aktörer tillkommer efterhand, strategier och planer justeras och förbättras kontinuerligt.

Genom att testa, reflektera och successivt integrera effektiva lösningar och arbetssätt kan dessa formas till att bli det nya normala. Ett centralt verktyg i den långsiktiga omställningsprocessen är Klimatkontrakt 2030, som därför i kartan löper längs hela processen.

Klimatkontraktet tydliggör åtaganden, handlingsplaner och investeringsplaner som revideras steg för steg. Genom klimatkontraktet förbinder sig alla parter att stegvis stärka sitt engagemang och samarbeta över sektorsgränser för att påskynda klimatomställningen. Omställningskartan visar på att arbetet över tid förstärker städernas förmåga att nå klimatneutralitet.

